

Müstehcenler, ucubeler, büstler: Türkiye’de heykelin serüveni Bozlu Art Project’te

Türkiye’de toplumun heykel ile sancılı ilişkisine dikkat çeken Saygı II sergisinde; Mehmet Aksoy, Meriç Hızal, Seyhun Topuz, Candeğer Furtun, Ali Teoman Germener “Aloş”, Osman Dinç, Koray Arış, Rahmi Aksungur ve Server Demirtaş'ın eserleri hak ettikleri saygıyı görmek üzere 15 Mart’a kadar Bozlu Art Project'te bir araya geliyorlar.

19 Şubat 2016

Beyaz yakalı, moda dergisinde yazar “hip” Aslı’nın Nişantaşı sakini, kendisine göre daha geleneksel ailesiyle beraber yaşadığı dizi Avrupa Yakası’nı hepimiz bir dönem severek izledik. Sex and the City dizisindeki gibi "cool" bir yaşantı çizmeye çalışan Aslı ve dergideki arkadaşlarına karşılık bunun pek de mümkün kılmayan aralarına karışmak için ısrar eden muhafazakar (bana ağbi deyin) Burhan Bey, sinirlenince *soldan soldan gelenanne İffet “İfot”*, dans etmeyi seven kapıcı, muhallebicide çalışan, türkücü olmak isteyen abi gibi karakterlerle klişe bir tabirle o doğu-batı arasındaki kalmışlığı mizahi bir bakışla anlatıyordu Avrupa Yakası.

Avrupa Yakası'nın bir bölümünde bir sanatçı tarafından yılbaşı için özel olarak yapılan ve Aslı'nın kuzeni Sacit'in (Tolga Çevik) muhallebicisinin karşısına konulan heykel,

Sacit ve ekürisi tarafından müstehcen bulunarak kaldırılıyor, olmadı "usturuplu" bir şekilde giydiriliyor, ama bir türlü mahalle esnafının içine sinmiyordu. Toplumun kafasındaki "gıcık" entel stereotipini yansıtan heykeli yapan sanatçı da, boynundaki fuları/atkısı, üstten üstten konuşması ve anlaşılmaz uzlaşılmaz lafları ile dizideesnafla heykelini korumak için savaş veriyordu.

Rahmi Aksungur

Heykeli yapmışsın da ben izin verdim mi bakalım?

Dizinin (ağırlaştırılmış) gerçek hayat versiyonunda, ülkenin başbakanının bir sanatçıya televizyondan haykırdığını, heykeline *ucube* dediğini, akabinde de barış adına yapılmış heykeli yıktırıldığını izledik. Ki bu hadise, benim ömrü hayatım boyunca bu toplumun bir heykelden en çok konuştuğu dönem oldu! Bindiğim taksilerde dahi konuşulan *ucubenin* heykeltraşı Mehmet Aksoy, bu ülkenin en kıymetli sanatçılarından. Bu kıymetli sanatçı, diğer heykeltıraşlara göre bu şekilde neyseki (!) oldukça popüler oldu... Google'da Mehmet Aksoy'u aratın mesela, hemen sanatçı ile ilgili haberler dökülüyor karşınıza: "*Mehmet Aksoy'a Hakaret Davası*", "*Mehmet Aksoy'un 4 Yıl 8 Ay Hapsi İstendi*", "*Mehmet Aksoy'un Heykeli Bu Kez Yıkılmaktan Kurtarıldı*"

Mehmet Aksoy

Anıt-Sanat İkilemi: Büst mü düşünce mi önemli?

Hatırladığım başka bir heykel hikayesi ise Sabancı Üniversitesi'nden. Bir Pazar sabahı, yürüme mesafemizdeki (okuldaki) bir alana Atatürk heykeli koymak için bir partinin temsilcilerinin okulu bastığı haberi ile uyanmıştık. Heykel denince artık sadece devlet büyüklerimizin putlarının dikilmesini uygun bulan kafaların, farklı bir yaklaşıma tahammülleri yoktu. Okul, gurur duyduğum bir şekilde, bu ısrarlara rağmen bir büst değil, heykeltıraş Merç Hızal'a bir Atatürk Anıtı yaptırmıştı. Saygı göstermenin, düşüncelere önem vermenin büst dikmekle değil, sanat ile, farklı yorumlar ile olduğunu göstermişti Sabancı Üniversitesi.

Sanat için vakit yaratın

Ülkenin koşullarından dolayı saygı duymamız gereken işleri ve başarılarından dolayı değil de farklı konulardan gündeme gelen Mehmet Aksoy ve Meriç Hızal; Seyhun Topuz, Candeğer Furtun, Ali Teoman Germener "Aloş", Osman Dinç, Koray Arış, Rahmi Aksungur ve Server Demirtaş ile birlikte hak ettikleri saygıyı görmek üzere 15 Mart'a kadar Bozlu Art Project'e Respect II/Saygı II sergisinde bir araya geliyorlar.

Karşılarına çıkan zorluklara rağmen üretmeye devam eden bu dokuz sanatçının işleri, içerik, form, mekan ilişkilerini baz olarak doğal, geometrik, soyut, figüratif, hareketli formlar ve farklı malzemeler ile Türkiye’de heykelin anlatım dilini ortaya koyuyorlar. 70’lerden beri 3 geometrik şekil üzerinde çalışan Seyhan Topuz da, heykele bambaşka bir noktadan bakan, üç boyutlu makinamsı heykeller yapan yeni dönem sanatçılarından Server Demirtaş da bu sergide buluşuyor. Heykeltraşların hikayelerini örneğin; doğanın dengesinden beslenen ve adeta madde olarak da yaşayan eserler yaratan Koray Arış’i ya da “Gece gündüz işimi düşünürüm” diyen yılların sanatçısı Aloş’u yine bu sergide dinlemek mümkün.

Server Demirtaş

Aloş

Türkiye’de kamusal alanda heykel konusunu da ele alan sergide, toplumun heykel ile ne kadar sancılı bir ilişkide yaşadığını fark ediyorsunuz. Keza, sergi videosunda heykeltraşların konuşmalarını dinlerken aklıma gelen Avrupa Yakası hikayesi, gülüp geçtiğimiz ama aslında üzerine düşünmemiz gereken bir konu. Söz konusu videoda heykeltraşlar, heykelin kamusal alanda iyi muamele görmediğini, reddedildiğini, (Mehmet Aksoy örneğinde gördüğümüz gibi) sanat eserine hakaret edildiğini, heykellerin kaldırıldığını dikkat çekiyorlar. Meriç Hızal, insanların yoğun hayatları içinde iş, çocuklar, para kazanma gibi dertler arasında heykele ya da genel olarak sanata ulaşacak vakitleri olmadığından dolayı kamusal alan için heykeller yapmaktan memnuniyet duyduğunu anlatıyor. Sanatçı, insanların kamusal alanda bazen fark etmeden bir heykele dokunduklarını, dayandıklarını, hatta üzerine oturduklarını ve böylece fark etmeden sanat ile birleştiklerini söylüyor. Toplum, heykelleri müstehcen/aykırı/uygunsuz bulsa da, bazen üzerinde oturduğunuz ve hoşunuza gittiği için resmini çektiğiniz bir mermer bank, aslında bir sanat eseri olabiliyor. Hayatın yoğun ama sıradan döngüsünden çıkarak çevrenizin farkına varmak ve

ruhunuzu dinlendirmek için siz de sanata vakit ayırın ve Türk heykel sanatının ABC'sini öğrenmek ve neler kaçırdığınızı görmek için farkındalığa Bozlu Art Project'teki Saygı II sergisi ile giriş yapın...